مقاله پژوهشی

عدم صداقت علمی در یادگیری الکترونیکی تهدیدی برای شرافت نظام آموزش پزشکی در دوران همه‌گیری کووید ۱۹

اسماعیل جعفری*

چکیده

مقدمه: عدم صداقت علمی یک مشکل رایج در دانشگاه‌های سراسر جهان است که با شیوع ویروس کرونا شکل گسترده‌تری به خود گرفته است. برای مقابله مؤثر با این مشکل، باید زمینه‌ها و اشکال خاصی را که باعث عدم صداقت می‌شود، شناسایی کرد. در این راستا، مطالعه حاضر با هدف بررسی دلایل (انگیزه‌های) سوق دانشجویان دانشگاه‌ها علوم پزشکی و اشکال عدم صداقت علمی انجام شد.

روش‌ها: رویکرد پژوهش کیفی و از نوع تحلیل محتوا موضوعی بود. بر همین اساس، با ۲۳ نمونه از دو گروه اعضای هیأت‌علمی و دانشجویان در طی سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ مصاحبه نیمه ساختاریافته صورت گرفت و تا حد اشباع نظری به انجام مصاحبه پرداخته شد. برای تحلیل داده‌های کیفی از روش تحلیل محتوا موضوعی استفاده شد.

نتایج: دلایل دانشجویان در حرکت به سمت عدم صداقت علمی در بحران کرونا به سه دسته عوامل فردی، فشار اجتماعی و مسائل آکادمیک تقسیم شد. همچنین در این راستا اشکال عدم صداقت علمی در سه قالب تقلب، همکاری و سرقت ادبی نمود پیدا کرد.

نتیجه‌گیری: رفع فشارهای خانوادگی، زندگی اجتماعی، دانشگاهی و فرهنگی و همچنین حجم کار و سایر فعالیت‌های فردی به منظور کاهش تقلب و پدیده عدم صداقت علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی نیازمند اتخاذ استراتژی‌ها و سیاست‌های پیشگیرانه از جمله شکل دادن به ارزش‌ها و هدایت و راهنمایی است.

واژه‌های کلیدی: دانشجویان، دانشگاه‌های علوم پزشکی، عدم صداقت علمی، یادگیری الکترونیکی

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی/ مرداد ۱۴۰۱؛ ۲۲(۲۳): ۱۵۸ تا ۱۷۰
DOI: 10.48305/22.32

مقدمه

بیماری کرونا ویروس در ۱۱ مارس ۲۰۲۰ به طور رسمی توسط سازمان بهداشت جهانی به عنوان یک بیماری همه‌گیر اعلام شد(۱). در این راستا، اکثر کشورها اقدامات محدود کننده‌ای را برای دستیابی به مهار بیماری انجام دادند. این امر تمام جنبه‌های زندگی بشر از جمله آموزش را در سراسر جهان را مختل کرده است(۲). سرعت گسترش آن تعطیلی دانشگاه‌ها را به دنبال داشته است. در این راستا، اکثر دانشگاه‌های جهان رویدادهای دانشگاهی خود را به آموزش الکترونیکی تبدیل کردند(۳). در این راستا بود که یادگیری الکترونیکی تنها راه ادامه مطمئن به منظور تدریس و یادگیری دانشگاهی به شیوه‌ای گسترده و بدون هیچ گونه محدودیت زمانی و مکانی بود.

در این رابطه، اخلاق مهم‌ترین موضوعی است که با ورود این

* **نویسنده مسؤول:** دکتر اسماعیل جعفری (استادیار)، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران،
es.jafari@mail.sbu.ac.ir
تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۰/۰۶/۲۰، تاریخ اصلاحیه: ۱۴۰۰/۹/۶، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۲/۲۷

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]
[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

فناوری‌ها مورد سؤال قرار گرفته است و در طراحی و کاربرد آن، رعایت ملاحظات اخلاقی مورد توجه دست‌اندرکاران دانشگاهی قرار گرفته است. دانشگاه‌ها و به خصوص دانشگاه‌های علوم پزشکی به عنوان سازمان بکارگیرنده فناوری‌ها به منظور تمرین یا شبیه‌سازی، می‌توانند از چالش‌های اخلاقی احتمالی که ممکن است این فناوری‌ها با خود به همراه داشته باشد، جلوگیری نمایند. با این وجود، تنوع امکانات و عدم نظارت بر دانشجویان، رفتارهای غیراخلاقی مانند کپی‌برداری از مطالب و به اشتراک‌گذاری مطالب را تسهیل می‌کند(٤). تا جایی که محمد (Muhammad) و همکاران نیز نادیده گرفتن شرافت و راستگویی را در فرایند آموزشی به عنوان یکی از پیامدهای آموزش مجازی در دوران پسا کرونا می‌دانند(٥).

در واقع، ورود فناوری اطلاعات و ارتباطات نظام آموزشی را با مجموعه‌ای از خطرات اخلاقی مربوط به دسترسی و تبادل اطلاعات در قالب مسائل اخلاقی در فضای یادگیری الکترونیکی مطرح کرده است(٦). خطرات اخلاقی که از یک طرف بیانگر الگوهای رفتاری- ارتباطی مبتنی بر رعایت حقوق و از طرف دیگر مربوط به وضع قوانین خاص است که باید برای استفاده اخلاقی از فناوری اطلاعات و ارتباطات در محیط یادگیری الکترونیکی رعایت شود(٧). تلفیق فناوری و آموزش معضلات و مسائل اخلاقی منحصر به فردی را در محیطهای یادگیری به وجود آورده است. در واقع، پیدایش قلمرو آموزش مجازی حاصل از به کارگیری فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی و گسترش استفاده از اینترنت در فضای آموزشی و تدریس، موجب پیدایش موضوعات و مسائل اخلاقی نوظهور و متعددی گردیده است که بعضاً پیچیده و ناشناخته‌تر از مسائل اخلاقی گذشته هستند(٦). یکی از رفتارهای شایع در مباحث اخلاقی، بحث عدم صداقت علمی است که مورد توجه زیادی قرار گرفته و به یک موضوع رایج در دانشگاه‌ها تبدیل شده است و در سال‌های گذشته به عنوان یکی از جنبه‌های تحقیق شده در زمینه آموزش شناخته شده است که همزمان با تعطیلی دانشگاه‌ها در دوران کووید ١٩ در سراسر جهان شکل گسترده‌تری به خود گرفت. به طور کلی، هم دانشجویان و هم اعضای هیأت‌علمی معتقدند که عدم صداقت علمی در دوره‌های الکترونیکی آسان‌تر است؛ زیرا تنوع امکانات و عدم نظارت بر دانشجویان رفتارهای غیراخلاقی را تسهیل می‌کند(٤). این یک پدیده نگران کننده است؛ زیرا عواقبی را هم بر روند یادگیری دانشجویان در طول تحصیلات آکادمیک آنها و هم در بازار شغلی که پس از فارغ‌التحصیلی، مشغول به کار می‌شوند، دارد(٨و٩). بررسی این پدیده از این لحاظ ضروری است که یادگیری به طور فزاینده‌ای و به ویژه در طول همه‌گیری کووید -١٩ به صورت الکترونیکی انجام می‌شود.

با همه این تفاسیر، با توجه به سابقه نه چندان طولانی یادگیری الکترونیکی در کشور ایران، جای خالی پژوهش برای هدایت اعمال در زمینه اخلاق در آموزش مجازی به شدت احساس می شود و معدود پژوهش‌های صورت گرفته در داخل(١٠و١١) و خارج از کشور(١٢تا١٥) بیانگر آن است که چگونگی تجربه از این نوع آموزش‌ها وضعیت روشنی نداشته است. در همین زمینه ماتا و بوگیان (Mata & Boghian) بیان می‌کنند که اطمینان از استفاده منصفانه، اخلاقی و کارآمد از فناوری‌های جدید در امر تدریس و ارزشیابی که به طور فزاینده بخش مهمی از زندگی شخصی و کاری ما را در بر گرفته اند، یکی از اصلی‌ترین چالش‌های قرن ٢١ است(٧).

مشکلات دیجیتالی که فرهنگ اخلاقی دانشگاه‌ها و به ویژه دانشگاه‌های علوم پزشکی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و جریان آزاد ارتباطات در آموزش مجازی و بروز رفتارهای غیر اخلاقی در آن، ضرورت پژوهش در زمینه عدم صداقت علمی در آموزش مجازی را بیش از پیش آشکار کرده است. مجموعه مسائل مطرح شده ایجاب می‌کند که دانشگاه‌های علوم پزشکی ماهیت اخلاقی این چالش‌ها و عوامل دخیل در آن را بشناسند و نقش خود را به عنوان الگوی اخلاقی مسؤول در جامعه پزشکی توسعه دهند. در این راستا، می‌توان به شناسایی مسائل و مشکلات موجود در زمینه عدم صداقت علمی پرداخت و حل آنها کمک کرد و برای بهره‌گیری

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]
[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

از فرصت‌های آن برنامه‌ریزی کرد. برای این منظور، در اولین قدم به دلایلی (انگیزه) که دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی را به ویژه در بحران ویروس کرونا به سمت عدم صداقت علمی در محیط یادگیری الکترونیکی سوق می‌دهد پرداخته شده است و در ادامه اشکال عمده عدم صداقت علمی در میان دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی مورد بحث قرار گرفته است.

روش‌ها

رویکرد مورد استفاده در این پژوهش، رویکرد کیفی و روش مطالعه، تحلیل محتوا موضوعی بود. تحلیل محتوای موضوعی یک ارائه توصیفی از داده‌های کیفی است. داده‌های کیفی مجموعه یاداشت‌ها و رونوشت‌هایی هستند که از شرکت‌کنندگان پژوهش در طول فرایند مصاحبه جمع‌آوری شده است و به صورت تجربی در موضوع مطالعه منعکس می‌شوند(۱۶).

شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر را اعضای هیأت‌علمی و دانشجویان در دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران تشکیل دادند. این افراد بر اساس تجربیاتشان در زمینه عدم صداقت علمی در طول دوران شیوع گسترده ویروس کرونا، به طور هدف‌مند شناسایی شدند. در این ارتباط، ۱۳ عضو هیأت‌علمی و ۱۰ دانشجو در قالب یک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته درباره مشاهدات و ادراکات خود از عدم صداقت علمی شرکت کردند. انتخاب مشارکت‌کنندگان با استفاده از روش نمونه‌گیری هدف‌مند و معیار اشباع نظری بود؛ پالینکاس و همکاران (Palinkas) نمونه‌گیری هدف‌مند را به عنوان یک تکنیک پرکاربرد برای شناسایی موارد غنی در منابع محدود توصیف کرده است که اغلب بر انتخاب شرکت‌کنندگان با اشتراکات یا تنوع زیاد متمرکز است(۱۷). از این رو، تمرکز در این پژوهش بر شناسایی مواردی بود که در بین دانشجویان و اعضای هیأت‌علمی در ارتباط با موضوع پژوهش اطلاعات مفید و غنی داشتند. در این راستا، مصاحبه‌ها تا جایی پیش رفت که محقق به اشباع نظری رسید و انجام مصاحبه‌های بیش‌تر اطلاعات جدیدی ارائه نمی‌دادند. از این رو با توجه به اشباع نظری، ۲۳ نفر از اعضای هیأت‌علمی و دانشجو در این پژوهش شرکت نمودند. معیار ورود اعضای هیأت‌علمی، سابقه و تجربه در زمینه عدم صداقت، تقلب و به اشتراک‌گذاری محتوای امتحانات در میان دانشجویان بود. معیار ورود دانشجویان این بود که تجربیات مشترکی در زمینه موضوع پژوهش داشته باشند.

از روش مصاحبه نیمه‌ساختاریافته به عنوان یک روش پژوهشی برای بررسی دیدگاه مشارکت‌کنندگان در مورد دلایل و انگیزه‌های دانشجویان و سوق به سمت عدم صداقت علمی استفاده شد. برای اطمینان و جلوگیری از هر گونه سوء برداشت از داده‌ها، مصاحبه‌ها با استفاده از ضبط صوت صورت گرفت. متوسط زمان مصاحبه‌ها ۳۵ دقیقه بود. در این ارتباط پژوهشگر برای انجام مصاحبه ابتدا فرم مصاحبه را برای هر یک از صاحب‌نظران و دانشجویان ارسال و رضایت مصاحبه شونده را به صورت شفاهی جلب کرد. این کار برای این بود که مصاحبه شونده‌ها به اهمیت موضوع پی‌ببرند و با آمادگی به سؤال‌ها پاسخ دهند. زمان و مکان مصاحبه‌ها توسط مصاحبه شوندگان تعیین شد. همچنین در هنگام مصاحبه، ترکیبی از دانشجویان و اعضای هیأت‌علمی مورد مصاحبه قرار گرفتند و بر همان مبنا شماره‌گذاری شدند. لذا ممکن است یکی از اعضای هیأت‌علمی یا دانشجو به عنوان شماره یک یا ۲۲ شماره گذاری شوند. از سویی دیگر، با توجه به حضور دانشجویان و اعضای هیأت‌علمی در یک دانشگاه تا حد ممکن انجام مصاحبه به صورت جمعی و ترکیبی بود. این امر به‌منظور صرفه‌جویی در زمان و نیز مصاحبه با هر دو گروه در یک مکان بود.

داده‌های به دست آمده در طی مصاحبه‌های نیمه ساختاریافته با استفاده از روش تحلیل محتوا موضوعی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. بدین منظور پژوهشگر برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، پس از جمع‌آوری، مصاحبه‌ها را پیاده و چندین بار مورد مطالعه قرار داد. سپس به برچسب‌گذاری هر یک از

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

جملات یا اصطلاحات متن پیاده‌سازی شده پرداخت و فرایند کدگذاری را شروع کرد. در ادامه بر حسب تشابه و تفاوت‌ها، محقق طبقات انتزاعی‌تر با برچسب مشخصی را در نظر گرفت. برای این کار ابتدا کدهای مشابه و تکراری و نزدیک به هم را در یک دسته قرار داد و سپس یک عنوان مناسب را برای آن مشخص کرد. در نهایت با مقایسه طبقات با یکدیگر و تأمل دقیق و عمیق هر یک از طبقات و محتوای نهفته درون داده‌ها یک سازه کلی‌تر شکل گرفت.

جهت بررسی اعتبار یافته‌های مطالعه از معیارهای پیشنهادی گویا و لینکلن (Guba & Lincoln) استفاده شد(۱۸). این معیارها شامل باورپذیری (باور داشتن به یافته‌های تحقیق)؛ اطمینان‌پذیری (اطمینان از چگونگی گردآوری و کاربرد داده‌ها از طریق کنترل اعضا)؛ تأییدپذیری (در اختیار گذاشتن جزئیات کافی از داده‌ها) و انتقال‌پذیری (کاربرد نتایج مطالعه در یک محیط متفاوت و جمعیت متفاوت) است. بدین ترتیب محقق می‌تواند مخاطبان را متقاعد سازد که یافته‌های وی ارزش توجه کردن دارند. بدین صورت که پژوهشگر از طریق تماس طولانی با محیط پژوهش و ارتباط و تعاملات کافی با شرکت‌کنندگان در پژوهش و نیز جمع‌آوری اطلاعات معتبر سعی در افزایش اعتبار پژوهش نمود. جهت تأییدپذیری نیز از نظرات اساتید جهت تکمیل پژوهش استفاده شد. همچنین، الزامات لازم برای تحقق اخلاق پژوهشی رعایت شد. در این راستا، اخلاق پژوهش از طریق بیان اهداف و اطمینان دادن به مشارکت‌کنندگان در مورد محرمانه ماندن تمامی اطلاعات و صداهای ضبط شده، کسب رضایت آگاهانه برای مشارکت در پژوهش، حفظ بی‌نامی و توضیح حق کناره‌گیری مشارکت‌کنندگان در هر مرحله از پژوهش تأمین گردید.

نتایج

در پژوهش حاضر ۱۳ عضو هیأت‌علمی در قالب یک مصاحبه نیمه‌ساختاریافته درباره مشاهدات و ادراکات خود از عدم صداقت علمی شرکت کردند (جدول۱). تعداد ۹ عضو هیأت‌علمی مرد و ٤ نفر زن بودند. آنها موضوعات مختلفی را تدریس می‌کردند و سابقه تدریس از ۵ تا ۲۰ سال متغیر بود. همچنین، ۱۰ دانشجو نیز در مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته شرکت کردند (جدول۲).

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت شناختی اعضای هیأت‌علمی

متغیرها	طبقه		فراوانی
جنسیت	مرد		۹
	زن		٤
دانشگاه محل خدمت	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	گروه آموزشی اخلاق پزشکی گروه آموزشی مهندسی بهداشت محیط گروه آموزشی آموزش پزشکی	۳
	دانشگاه علوم پزشکی ایران	گروه آموزشی روانشناسی سلامت گروه آموزشی کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی	۲
	دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله	گروه آموزشی پزشکی اجتماعی و خانواده	۲
	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی	گروه آموزشی سلامت، ایمنی و محیط زیست گروه آموزشی پزشکی اجتماعی گروه آموزشی پزشکی خانواده	٦

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]
[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

جدول ۲: ویژگی‌های جمعیت شناختی دانشجویان

متغیرها	طبقه	فراوانی
جنسیت	زن	۳
	مرد	۷
سن	۲۵-۱۸	٤
	۳۰-۲۵	٥
	بیش‌تر از ۳۰ سال	۱
دانشگاه محل تحصیل	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی	٦
	دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران	۲
	دانشگاه علوم پزشکی ایران	۱
دانشکده محل تحصیل	دانشکده پزشکی	۲
	دانشکده پرستاری	۱
	دانشکده دندانپزشکی	٥
	دانشکده پیراپزشکی	۱

در رابطه با دلایل و اشکال عدم صداقت تحصیلی در میان دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی در مجموع ۱۹۱ کد در ۲۲ زیر طبقه، ٦ طبقه اصلی و دو درون مایه شناسایی شد (جدول ۳).

جدول ۳: طبقات اصلی، زیر طبقات و درون مایه دلایل و اشکال عدم صداقت علمی

زیرطبقات	طبقات اصلی	درون مایه
عدم آگاهی در مورد دسترسی به منابع و محتوای اینترنتی	عوامل فردی	دلایل عدم صداقت تحصیلی
عدم آشنایی با مصادیق عدم صداقت علمی		
سهولت تقلب در آزمون‌ها و ارزشیابی‌های فردی و گروهی		
میل به برتری و رقابت‌پذیری		
فشار والدین	فشار اجتماعی	
تقبیح نمرات پایین در میان همسالان و جامعه		
بی‌تفاوت بودن والدین و خانواده به پدیده صداقت علمی		
عدم نظارت مناسب از سوی جامعه دانشگاهی		
فقدان قوانین و مقررات مرتبط با اخلاق علمی		
ناتوانی در مدیریت زندگی، کار و تحصیل		
سیستم درجه بندی نظام آموزشی		
ناتوانی در مدیریت فعالیت‌های آموزشی	مسائل آکادمیک	
ترس و اضطراب ناشی از آزمون‌های الکترونیکی		
عدم انگیزه برای یادگیری		
اقدام علمی بر استفاده از مواد غیرمجاز	تقلب	اشکال عدم صداقت تحصیلی
دسترسی غیرمجاز به اطلاعات		
همدستی و مساعدت غیرمجاز در آزمون‌ها	همکاری	
رونویسی و ارسال نتایج برای یکدیگر		
تشکیل گروههای اجتماعی		
ابداع و جعل داده‌های غیرواقعی	سرقت علمی	
ارائه الگوهای فکری دیگران به عنوان کار خود		
عدم ارجاع مناسب		

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

دلایل عدم صداقت تحصیلی

تأمل در دلایل و انگیزه‌های حرکت دانشجویان به سمت تقلب و سواستفاده‌های اخلاقی در یادگیری آنلاین بسیار مهم است. از این رو، از پاسخ‌دهندگان خواسته شد تا دلایلی را که آنها را به سمت عدم صداقت دانشگاهی سوق می‌دهد، بیان کنند. بر اساس دیدگاه صاحب‌نظران و دانشجویان، دلایل عدم صداقت تحصیلی در ٧٦ کد، ٣ طبقه اصلی عوامل فردی(٤ زیرطبقه)، فشار اجتماعی (٧ زیرطبقه) و مسائل آکادمیک (٣ زیرطبقه) سازمان‌دهی شدند (جدول ٣). این جنبه‌ها در ادامه ارائه شده‌اند.

عوامل فردی

یکی از اعضای هیأت‌علمی معتقد است که *"یک دلیل اینه که افراد از مصادیقش آگاه نیستند و برای همین دانشجوهایی که چنین کارهای انجام میدهند، بخاطر اینه که از این مسأله آگاهی ندارند و برای همین لازمه که دانشگاه‌های حوزه پزشکی این عوامل را برای آنها توضیح بدن و به جامعه دانشگاهی یادآوری کنند که چه مجازات‌هایی داره"* (عضو هیأت‌علمی شماره١٣). همچنین یکی از دانشجویان بیان می‌کند که *"یک مشکل اصلی اینه که ما با نحوه رفرنس نوشتن آشنا نیستیم؛ این مسأله را همه درک می‌کنند و بر کسی پوشیده نیست"* (دانشجوی شماره٣). همچنین در همین ارتباط یکی دیگر از دانشجویان بیان می‌کند که *"بسیاری از ما که از منابع اینترنتی استفاده میکنیم، ممکن است با این که چجوری ارجاع بدیم آشنا نباشیم و غیر عمدی مرتکب عمل سرقت بشیم، واسه همین لازمه که دانشگاه‌ها هم ما را با شیوه‌های کتابخانه‌ای آگاه کنند و هم ما رو با شیوه‌های ارجاع دهی اینترنتی آشنا کنند"* (دانشجوی شماره١٤). یکی از اعضای هیأت‌علمی با تجربه بیان می‌کند که *"دانشجوهایی که در سطح پایین درس میخوانند اگر تقلب و اینا انجام دهند، مطمئنا در مراحل بعدی نیز از خود این امر را نشان می‌دهند، مخصوصا الان که وضعیت کرونا و آموزش مجازی این امر را بیش‌تر کرده"* (عضو هیأت‌علمی شماره١٧).

فشار اجتماعی (عوامل بیرونی)

یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که *"در بحث‌های کلان، سیاستهای معلمان برای توجیه این رفتارها بسیار مهمه، اگر معلم یا استاد بی‌تفاوت باشه و یا موضوعات درسی بی اهمیت باشند برای دانشجویان یا خسته کننده باشد، خود به خود دانشجوها برای اجتناب از تقلب کمتر احساس تعهد اخلاقی میکنند"* (عضو هیأت‌علمی شماره١٣). یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند *"با توجه به این که جامعه ما در ایران اسلامی هست، این دین و مذهب ما رو نگرش ما نسبت به تقلب و سایر موردها میتونه تأثیرگذار باشد و در وضعیت تقلب و اینا تأثیرگذار باشد"* (عضو هیأت‌علمی شماره٦). همچنین یکی از دانشجویان بیان می‌کند که *"دانشجوهایی که نگرش مثبت دارند نسبت به تقلب علمی و اون را رفتاری نرمال میدونن، معمولا این عدم صداقت رو نه تنها، نقض شرافت و اخلاق علمی به حساب نمیاورند بلکه حتی ممکنه که ارتکاب به آن را نوعی شجاعت بدانند و به آن به دیده‌ی تحسین نگاه کنند" (دانشجوی شماره٢٢). یکی دیگر از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که " این که ما این نوع رفتارهای ناصادقانه را گزارش نمیدهیم ممکنه باعث تشویق دانشجوها برای ارتکاب مجدد به سوء رفتار تحصیلی بشود"* (عضو هیأت‌علمی شماره٥). یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که *"قوانین و مقررات مرتبط با شرافت علمی، میتونه از طریق آشنا کردن اساتید و جامعه داخل دانشگاه با مصادیق عدم صداقت و این که هر کدام چه مجازات‌هایی دارند کمک کنه تا از این موضوعات در دانشگاه جلوگیری شود"* (عضو هیأت‌علمی شماره١٨). همچنین یکی دیگر از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که *"یک عامل اصلی فشار والدین بر دانشجوها است که برای نمره‌های بالاتر در امتحانات به دانشجوها فشار میارند و این سبب میشه که دانشجوها برای این هدف هم که شده تقلب کنند تا آنها را راضی کنند"* (عضو هیأت‌علمی شماره١٦).

مسائل آکادمیک

دانشگاه با ورود بحران کووید ١٩ و در پی آن اختلال در فرایند آموزشی در پی آن هستند که دانشجویان در فرایند یادگیری الکترونیکی از فرصت‌های آموزشی یکسانی برخوردار شود. با این حال، برخی از دانشجویان با مشکلات آکادمیک روبرو

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

می‌شوند که ممکن است باعث کند شدن فرایند پیشرفت تحصیلی آنان شود. در همین رابطه یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که *"با توجه به این که فناوری اطلاعات ناگهانی وارد حوزه زندگی دانشجویان شد به خاطر ویروس کرونا، دانشجوهایی که زیاد درگیر این کارها نبودند و با شبکه‌های اجتماعی درگیر نبودند، با یک گیجی و سردرگمی روبه رو می‌شوند که علتش می‌تونه ناآشنا بودن نسبت به فناوری باشه"* (عضو هیأت‌علمی شماره۱۵). همچنین یکی از دانشجویان بیان می‌کند که *"عمده مشکل ما در این دوسال در قالب شبکه‌های اجتماعی و ارزیابی الکترونیکی اینه که ما که ما نمیتونیم فعالیت‌های آموزشی خود را مدیریت کنیم و به همین خاطر اکثر فعالیت‌های آموزشی ما به تعویق می‌افتد و در نهایت با حجم انبوهی از فعالیت‌ها مواجه میشویم و مجبور به انجام رفتارهایی مانند تقلب و کلاهبرداری میشویم"* (دانشجوی شماره۱۹). یکی دیگر از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند *"عمده مشکل تحصیلی در دوران کووید ۱۹ این بود که دانشجوها محتوایی که به آنها ارائه میشد را به سختی مطالعه می‌کردند و با مواد و مطالب مورد مطالعه مشکل داشتند و این به این علت بود که کم‌تر با کارهای عملی و آزمایشگاهی درگیر بودند"* (عضو هیأت‌علمی شماره۱۵). همچنین یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند *"یکی از مشکلات و مسائل اصلی در بین دانشجوها اینه که آنها در هنگام ارزشیابی در میان ترم و پایان ترم اغلب با اضطراب مواجه می‌شوند که این امر می‌تواند آنها را به سمت عدم صداقت سوق بده"* (عضو هیأت‌علمی شماره۱۱).

اشکال عدم صداقت علمی

برای درک بهتر اشکال گوناگون عدم صداقت تحصیلی، تأمل در مباحث اخلاقی و مباحث مرتبط با آن بسیار مهم است. بر اساس دیدگاه صاحب‌نظران و دانشجویان در مورد اشکال عدم صداقت علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی در مجموع ۱۱۵ کد از کلیه واحدهای تحلیل استخراج شد که در ۳ طبقه اصلی تقلب (۲ طبقه فرعی)، همکاری (۳ طبقه فرعی) و سرقت علمی (۳ طبقه فرعی) سازمان‌دهی شدند (جدول۳).

تقلب

با ورود فضای مجازی و آموزش‌های الکترونیکی تمایل به تقلب بر مبنای رسانه‌های اجتماعی برای هر نوع فرآیند آموزش و تربیتی زیاد شده است. یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که *" تنبلی دانشجوها واسه این که از خود در مقابل نمرات ضعیف مراقبت کنند، اولین توضیح تقلب میتونه باشه و علت شکل‌گیری تقلب را توضیح بده"* (عضو هیأت‌علمی شماره۱۲). در همین رابطه، یکی از اعضای هیأت‌علمی معتقد است که *"نگرانی از عملکردشان و این که در آینده چه تأثیری میتونه بر شغلشون بزاره باعث تقلب برخی از دانشجویان در فعالیت‌هاشون در محیط دانشگاه شه و برخی از دانشجویان ممکنه از تقلب به عنوان راهی برای مقابله با مهارت‌های ضعیف شون در امتحان استفاده کنند"* (عضو هیأت‌علمی شماره۱۷). همچنین تعدادی از مصاحبه شوندگان اساتید خود را سرزنش می‌کنند و بیان می‌کنند که *"اساتید انتظار زیادی از ما دارند یا درک مطالبی که میگن بسیار دشواره و این عامل باعث میشه تا به سمت تقلب حرکت کنیم"* (دانشجوی شماره۳، دانشجوی شماره۷). یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند *"زمانی که خط مشی‌های درسی نمیتونه آنچه را که دانشجوها می‌توانند و نمی‌توانند انجام بده رو به وضوح بیان نکنه، برخی از دانشجویان ممکنه از این موقعیت برای انجام تقلب استفاده کنند"* (عضو هیأت‌علمی شماره۱۳).

همکاری

دومین شکل عدم صداقت دانشگاهی به ویژه در تکالیف عملی دانشجویان همکاری است که می‌تواند به طرق مختلف باعث شود تا دانشجویان اعمال نادرست تحصیلی را انجام دهند: تحت فشار قرار دادن دیگران برای همکاری با یکدیگر یا مشاهده خیانت دانشجویان دیگر و سپس پیوستن به آنها و کمک به دوستان در انجام وظایف یا امتحاناتی که استاد همکاری را ممنوع کرده است نمونه‌هایی از مواردی است که می‌تواند اتفاق بیفتد. در همین رابطه یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

"تشکیل یک گروه یا کانال میتونه نمونه‌ای از همکاری بین دانشجوها برای کمک به یکدیگر در ارزیابی پایان ترم باشه" (عضو هیأت‌علمی شماره۱۱). یکی از دانشجویان معتقد است که *"یک راه این که با هم کار کنیم اینه که اون تکالیفی که عملی هستن رو کپی کنیم و فقط اسامی رو تغییر بدیم یا یکی و دو مورد از تکالیف رو کمی تغییر بدیم تا نفهمن"* (دانشجوی شماره٤). یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که *"یه نوع همکاری اینه که به برخی از پاسخ‌های دوستانمان نگا کنیم یا این که از رو دوستمون کپی کنیم"* (عضو هیأت‌علمی شماره١٦). همچنین یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که *"ممکنه بعضی دانشجویان گروهی یه کانال یا شبکه تشکیل بدن و پاسخ‌های خود را در موقع امتحان اونجا به اشتراک بگذارن"* (عضو هیأت‌علمی شماره۱۲). یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند *"برای این که پدیده مشارکت و همکاری در بین دانشجویان در زمان انجام تکالیف و ارزیابی کم‌تر شود لازم است که معلمان سؤالات را شخصی و سؤالات امتحان هر دانشجو با همکلاسی خود متفاوت باشد"* (عضو هیأت‌علمی شماره۱۰).

سرقت علمی

یکی از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که *"در بعضی اوقات فضای مجازی سبب میشه خیلی از افراد به هیچ منبعی ارجاع ندن یا این که از نتایج کار دیگران استفاده کنن در کارهاشون"* (عضو هیأت‌علمی شماره۸). یکی دیگر از اعضای هیأت‌علمی بیان می‌کند که *"دانشجوها ممکن است برای انجام کارهای عملی و تکالیف خود یه قسمت از یه مقاله و یا هر منبع دیگه را بدون نقل قول مناسب به خود نسبت بدن"* (عضو هیأت‌علمی شماره١٦).

بحث

عدم صداقت علمی پدیده‌ای است که باعث از بین رفتن امکان رقابت سالم و منصفانه می‌شود و تهدیدی جدی برای کمال و شرافت علمی محیط‌های دانشگاهی به خصوص شرافت و حرفه پزشکی و نظام آموزش پزشکی است. این پدیده در بسیاری از سیستم‌های آموزشی دنیا دیده می‌شود(۱۹). در چنین محیط‌هایی، با رواج سوء رفتارهایی مانند تقلب علمی، تحریف نتایج پژوهش و اقتباس از کارهای دیگران بدون ارجاع و همچنین احتمال وجود سایر رفتارهای علمی غیر اخلاقی، اعتلای افراد بر اساس لیاقت و شایستگی آنان نخواهد بود.

برناردی و همکاران (Bernardi) در تحقیقی نشان دادند که اگر دانشجویان دیگری را بشناسید که رفتارهای نادرست تحصیلی انجام می‌دهند، احتمالاً شما نیز رفتارهای نادرست تحصیلی انجام می‌دهید(۲۰). همچنین یک دلیل فردی مهم در مبحث عدم صداقت علمی، تمایل دانشجویان برای کسب معدل بالا است که با یافته‌های مطالعات قبلی در سایر کشورها مطابقت دارد(۲۱و۲۲). عامل دیگر این تصور دانشجویان است که دوستانشان درگیر عدم صداقت علمی هستند که این نتیجه با یافته‌های مطالعات(۲۳) هم‌خوانی دارد.

دلیل دوم که توسط اعضای هیأت‌علمی و دانشجویان در این مطالعه مطرح شده بود مرتبط با بحث فشارهای اجتماعی است که از بیرون بر روی دانشجویان وجود دارد. در پاسخ به این امر بسیاری از شرکت‌کنندگان بیان می‌کنند که یکی از شایع‌ترین دلایل عدم صداقت علمی، ناتوانی دانشجویان در مدیریت فشارهای زندگی اجتماعی و دانشگاهی است. این امر می‌تواند اقدامی برای یافتن بهانه‌هایی برای رفتارهایی باشد که آنها می‌دانند غیر اخلاقی است. ما این دلیل را عوامل فشارزا محیط اجتماعی می‌نامیم. این امر با یافته‌های(۲۳و۲٤) هم‌خوانی دارند که عوامل بیرونی را عاملی در جهت تحت فشار قرار دادن دانشجویان به عدم صداقت علمی می‌دانند. در این رابطه پائولی (Pauli) و همکاران دریافتند که دانشجویان مذهبی کم‌تر رفتارهای غیراخلاقی دارند(۲۵). همچنین احتمال می‌رود که دانشجویان مذهبی کم‌تر خیانت کنند. به گفته یوسف و اسماعیل (Yussof and Ismail)، دین بیش‌تر به عنوان عاملی که می‌تواند دانشجویان را از تقلب باز دارد، ذکر شده

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]
[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

است(۲۶).

سومین دلیلی که در مطالعه حاضر ذکر شد، مسائل و مشکلات آکادمیک است که دانشجویان در دوره‌های الکترونیکی و به ویژه در ایام کووید ۱۹ با آن مواجه شده‌اند. این عمل معمولاً در بین دانشجویانی است که تمایلی به شکست در تحصیل ندارند و بنابراین در مواردی که با مشکلات یادگیری روبرو می‌شوند تمایل به رفتار غیرصادقانه از خود نشان می‌دهند. این دلیل یا انگیزه با نتایج تحقیقات مرداک، اندرمن و آمازالاگ و همکاران (Murdock & Anderman; Amzalag) همخوانی دارد(۲۴و۲۷). یکی از نتایج جانبی مرتبط با این بخش از تحقیق حاضر این بود که دانشجویان با انگیزه‌های بیرونی بیش‌تر از دانشجویانی با انگیزه‌های درونی رو به عدم صداقت علمی می‌آورند و به تقلب و همکاری غیراخلاقی در فرایند تدریس و یادگیری می‌پردازند. از این رو می‌توان گفت که بسیار معمول است که دانشجویان در مقطعی از دوران تحصیل خود در دانشگاه مسائل و مشکلات آکادمیک را تجربه کنند.

یافته‌های تحقیق حاضر در پاسخ به بخش دوم پژوهش بیانگر آن است که اشکال و انواع گوناگونی از عدم صداقت علمی در بین دانشجویان نمود پیدا کرده است. در پاسخ به این سؤال، شرکت‌کنندگان در پژوهش حاضر سه نوع از اشکال عدم صداقت علمی را بیان می‌کنند که شامل تقلب، همکاری و سرقت علمی است. یافته‌های آمزلاگ (Amzalag) و همکاران نشان داد که اعضای هیأت‌علمی معتقدند که دانشجویان تقلب می‌کنند؛ زیرا انجام این کار در امتحانات الکترونیکی برای آنها آسان است، در حالی که دانشجویان بیان می‌کنند که به دلیل مشکلات یادگیری خود خیانت می‌کنند(۲۷). نتایج بیانگر این است که فشار و استرس محرک‌های اصلی رفتارهای تقلب هستند و دانشجویان، امروزه هر دوی آنها را در یک محیط الکترونیکی تجربه می‌کنند. بنابراین، دانشجویانی که احساس ارتباط، حمایت و تشویق از سوی معلمان و سیستم می‌کنند، کم‌تر تقلب می‌کنند.

همچنین نتایج در ارتباط با بعد دوم عدم صداقت علمی نشان می‌دهد که همکاری با یافته‌های ابید و هوانگ (Huang&Ebaid) و همکاران هم‌راستا است که بیان می‌کنند دانشجویان ممکن است همکاری دوستان خود را در فرایند ارزیابی الکترونیکی مشاهده و به آنها بپیوندند(۲۲و۲۳). فرم سوم عدم صداقت علمی، به سرقت علمی مرتبط است که نووسو و چکوار (Nwosu & Chukwuere) سرقت ادبی را به عنوان یک مشکل عصر دیجیتالی برای سیستم‌های آموزش و یادگیری الکترونیکی در نتیجه فناوری‌های مدرن تلقی می‌کنند و بیان می‌کنند که کپی و ارجاع بدن منبع برای دانشجویان آسان‌تر می‌شود(۲۸). یکی از نتایج جانبی مرتبط با این بخش از تحقیق حاضر این بود که بسیاری از شرکت‌کنندگان تأکید داشتند که برخی از دانشجویان واقعاً نمی‌دانند که تقلب یا سرقت علمی چیست و ممکن است توضیحات خود را از مدرس دوره نخواهند. علاوه بر این، عدم قطعیت در مورد مسائل تکنولوژیکی و به ویژه عدم آشنایی دانشجویان بین‌المللی با استانداردهای یکپارچگی علمی ایران، می‌تواند منجر به مشکلاتی در مورد این گونه مسائل آکادمیک شود. می‌توان گفت سرقت علمی هنگامی اتفاق می‌افتد که کاری که برای ارزیابی ارائه می‌شود حاوی عبارات و ایده‌های دیگران باشد، بدون این که به منبع اصلی به طور مناسب استناد شود و یا ارجاع داده شود. از نظر مصاحبه شوندگان به طور کلی سرقت علمی شامل ارائه کردن یک مقالهٔ سرقت شده؛ استفاده کردن از یک منبع مکتوب غیرمستند؛ اضافه کردن کتابنامه؛ رونویسی کردن تکلیف منزل و جعل داده‌ها است.

پرسش‌ها و چالش‌های فوق، به همراه موارد کلی و جزیی دیگری که قابل طرح هستند، گویای آنند که پیش از آن که جریان تغییرات نظام آموزش پزشکی را به دنبال خود بکشاند، باید به این مسائل اندیشید و برای آنها راه‌کاری پیدا کرد. در این راستا تلاش شد از دیدگاه‌ها و ایده‌های اساتید و صاحب‌نظران و نیز دانشجویان این حوزه برای طرح دلایل و اشکال عدم صداقت علمی پیش روی نظام آموزش پزشکی در ایران استفاده شود. طرح این مسأله می‌تواند آغازگر راهی برای اندیشیدن و تأمل بازتابی در

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

این زمینه و در بستر جامعه پزشکی ایرانی باشد؛ زیرا از خلال گفتگوی انتقادی میان صاحب‌نظران است که درک بهتری از وضعیت آینده و پیدا کردن راه حل‌های مفیدتر و ترسیم چشم‌اندازهای آتی به دست می‌آید. در اینجا برخی از توصیه‌های حاصل از این مطالعه برای ذی‌نفعان نظام آموزش پزشکی ایران و فراتر از آن آمده است:

۱. با ارزش‌ها شروع کنید: اعضای هیأت‌علمی باید همه‌ی زوایای استفاده از منابع برای نوشتن مقاله یا انجام تکالیف درسی را در برنامه‌ی کلاسی خود بگنجانند و فعالیت‌ها و تمرین‌هایی در این باره در نظر بگیرند. ارزش‌ها و قواعد اخلاقی معتبر در حیطه‌ی آموزش را با دانشجویان مرور کنند.

۲. دانشجویان را در انجام پژوهش الکترونیکی راهنمایی کنید: بسیاری از ما با روش‌های پژوهش الکترونیکی بیگانه‌ایم و ابتدا خودمان باید این روش‌ها را یاد بگیریم. ممکن است اصول پژوهش را خوب بدانیم، اما احتمالاً تجربه‌ی زیادی در به کار بردن این اصول در فضاهای الکترونیکی نداریم و نمی‌توانیم از دانشجویان انتظار داشته باشیم که این اصول را به کار ببرند. اعضای هیأت‌علمی به جای ممنوع کردن باید راه‌های استفاده از مواد لازم را به عنوان یک منبع اطلاعاتی به دانشجویان بیاموزند.

۳. خلاصه کردن را آموزش دهید: اعضای هیأت‌علمی باید زمان بیش‌تری را به آموزش خواندن به شیوه‌ای سنجش‌گرانه (انتقادی) و نحوه‌ی ارجاع دادن به منابع مورد استفاده اختصاص دهند. بسیاری از دانشجویان تکنیک بازنویسی و تأویل و تفسیر متن را به‌درستی به کار نمی‌برند. در این رابطه می‌توانیم متن‌های آشنا و ساده به آن‌ها بدهیم؛ البته هر چند ممکن است این عمل باعث افت کیفیت پروژه‌ی آموزشی شود، اما در عوض، وظیفه‌ی ما آموزش استراتژی‌هایی برای مواجهه با موضوع‌های ناآشنا و متن‌های چالش‌برانگیز است.

اگرچه این مطالعه نتایج قابل توجهی به همراه دارد، اما در تفسیر و تعمیم نتایج باید احتیاط کرد. در حقیقت، یادگیری الکترونیکی از نظر نحوه برخورد با پدیده عدم صداقت علمی و نوع تقلب می‌تواند از زمینه‌ای به زمینه دیگر متفاوت باشد. محدودیت بعدی این مطالعه این است که فقط دیدگاه اعضای هیأت‌علمی و دانشجویان منعکس شده است، که نشان دهنده دیدگاه سایر ذی‌نفعان نظام آموزش پزشکی و سایر ذی‌نفعان در زمینه‌های مربوطه نیست. اگر عملکرد سایر ذی‌نفعان در نظر گرفته شود، یافته‌های تحقیق شکل بهتری خواهد گرفت. با این وجود، اعتقاد بر این است که مطالعه حاضر موجی از تحقیقات در زمینه‌های مربوط به آن را در زمینه آموزشی کشور ایران به ارمغان خواهد داشت. علاوه بر این، به اعضای هیأت‌علمی و دانشجویان کمک می‌کند تا نسبت به پدیده عدم صداقت علمی آشنایی کافی پیدا کنند.

نتیجه‌گیری

بر اساس نتایج این مطالعه، دلایل دانشجویان در حرکت به سمت عدم صداقت علمی به سه دسته عوامل فردی، فشار اجتماعی و مسائل آکادمیک تقسیم می‌شود. همچنین در این راستا مشخص شد که اشکال عدم صداقت علمی در سه قالب تقلب، همکاری و سرقت ادبی نمود پیدا می‌کند. با وجود دلایل و انگیزه‌های مطرح شده و نیز اشکال مختلف چنین پدیده‌ای، دانشگاه‌های علوم پزشکی باید استراتژی‌های و سیاست‌های پیشگیرانه و انضباطی مناسبی برای ایجاد خط‌مشی، جلوگیری از تقلب در کلاس درس، برنامه درسی دانشجویان پزشکی و توانایی‌ها و مهارت‌های مدرسین انجام دهند تا با کاهش تقلب و پدیده عدم صداقت علمی همراه باشد. رفع فشارهای خانوادگی، زندگی اجتماعی، دانشگاهی و فرهنگی و همچنین حجم کار و سایر فعالیت‌های فردی به منظور کاهش تقلب و پدیده عدم صداقت علمی در دانشگاه‌های علوم پزشکی نیازمند اتخاذ استراتژی‌ها و سیاست‌های پیشگیرانه از جمله شکل دادن به ارزش‌ها و هدایت و راهنمایی است.

قدردانی

بدین‌وسیله از کلیه اساتید و دانشجویانی که در این پژوهش شرکت کردند، کمال تشکر را دارم.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

منابع

1. World Health Organization. Emergencies: Novel Coronavirus 2019. WHO, Geneva; 2020. [cited 2022 May 24]. available from: https://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/novel-coronavirus-2019-ncov_old
2. Paudel P. Online Education: Benefits, Challenges And Strategies During And After COVID-19 In Higher Education. International Journal on Studies in Education. 2021; 3(2):70-85.
3. Reynolds R, Chu SKW. Guest Editorial. Information and Learning Sciences. 2020: 121 (5/6): 233-239. [cited 2022 May 24]. available from: https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ILS-05-2020-144/full/pdf?title=guest-editorial
4. Sarwar S, Idris Zm, Ali Sm. Paid Academic Writing Services: A Perceptional Study Of Business Students. International Journal of Experiential Learning & Case Studies. 2018; 3(1):73-83.
5. Muhammad A, Shaikh A, Naveed QN, Qureshi MR. Factors Affecting Academic Integrity In E-Learning Of Saudi Arabian Universities. An Investigation Using Delphi And AHP. IEEE Access. 2020: 8: 16259-68.
6. Jafari E, Alamolhoda J. Lived Experience of Faculty Members of Ethics in Virtual Education. Technology, Knowledge and Learning. 2021:1-9.
7. Mâță L, Boghian I. Perception of Teachers in Higher Education towards Ethical Issues of Information Technology Use. Romanian Journal for Multidimensional Education/Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala. 2019; 11: 156-169.
8. Boyle DM, Boyle JF, Carpenter BW. Accounting student academic dishonesty: What accounting faculty and administrators believe?. The Accounting Educators' Journal. 2016; 26: 39-61.
9. Bashir H, Bala R. Development and validation of academic dishonesty scale (ADS): Presenting a multidimensional scale. International Journal of Instruction. 2018: 11(2): 57-74.
10. Narimani M, Zamani BI, Asemi A. [Investigating the Degree of Application of Professional Ethics and Vocational Qualifications by the Faculty Members of Virtual Universities of Isfahan and Medical Sciences University of Isfahan]. Journal of Information and Communication Technology. 2014; 7 (21/22); 27-40.[Persian]
11. Alikhani M, Bazrafshan S.[Akhlagh Dar Amoozeshe Majazi]. Iranian Journal of Medical Ethics and History of Medicine. 2012; 5 (9): 84.[Persian]
12. Thunman E, Persson M, Lovén J. Teachers' Perceptions about their Responsibility for what Pupils do on Social Media. International Journal of Learning, Teaching and Educational Research. 2018: 17(6): 127-43.
13. Sargolzaei E, Nikbakht M. The Ethical and Social Issues of Information Technology: A Case Study. International Journal of Advanced Computer Science and Applications. 2017: 8(10):138-46.
14. Jamil M, Shah JH. Perception of undergraduates about computer and Internet ethics in Pakistan. Nigerian Journal of Technology. 2014: 33(4): 512-22.
15. Vesna JL, Niveditha D. Ethics in cyberspace-a philosophical approach. International Journal of Advancements in Research & Technology. 2012; 1(3): 58-62.
16. Anderson R. Thematic Content Analysis: Descriptive Presentation of Qualitative Data; 2007:1-4. [cited 2022 May 24]. available from: https://rosemarieanderson.com/wp-content/uploads/2014/08/ThematicContentAnalysis.pdf
17. Palinkas LA, Horwitz SM, Green CA, Wisdom JP, Duan N, Hoagwood K. Purposeful sampling for qualitative data collection and analysis in mixed method implementation research. Adm Policy Ment Health. 2015: 42(5): 533-44.
18. Guba EG, Lincoln YS. Paradigmatic controversies, contradictions, and emerging confluences. In: Denzin NK, Lincoln YS, editors. Handbook of Qualitative Research. 3rd ed. Thousand Oaks, CA: Sage; 2005: 194.
19. Lin CH, Wen LY. Academic dishonesty in higher education—a nationwide study in Taiwan. Higher Education. 2007: 54(1): 85-97.
20. Bernardi RA, Banzhoff CA, Martino AM, Savasta KJ. Challenges To Academic Integrity: Identifying The Factors Associated With The Cheating Chain. Accounting Education. 2012: 21(3): 247-63.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

21. Suwaldiman S, Tyas IN. Accounting Students' Academic Misconduct As The Corruptive Behavior: What Academic Factors Influencing?. Indonesian Journal of Accounting and Governance. 2019; 3(1): 33-55.
22. Ebaid IE. Cheating among Accounting Students in Online Exams during Covid-19 Pandemic: Exploratory Evidence from Saudi Arabia. Asian Journal of Economics, Finance and Management. 2021; 4(1): 9-19
23. Huang CL, Yang SC, Chen AS. The Relationships Among Students' Achievement Goals, Willingness To Report Academic Dishonesty, And Engaging In Academic Dishonesty. Social Behavior and Personality: an international journal. 2015; 43(1): 27-37.
24. Murdock TB, Anderman EM. Motivational perspectives on student cheating: Toward an integrated model of academic dishonesty. Educational psychologist. 2006: 41(3): 129-45.
25. Pauli KP, Arthur TY, Price RA. Upon this rock: The effect of an honor code, religious affiliation, and ethics education on the perceived acceptability of cheating. Journal of Leadership, Accountability and Ethics. 2014; 11(1): 97.
26. Yussof SH, Ismail S. Academic dishonesty among accounting students in Malaysia. Management Accounting Research. 2018: 17(1): 19-46
27. Amzalag M, Shapira N, Dolev N. Two Sides of the Coin: Lack of Academic Integrity in Exams during the Corona Pandemic, Students' and Lecturers' Perceptions. J Acad Ethics. 2022; 20(2): 243-263.
28. Nwosu LI, Chukwuere JE. The Attitude of Students towards Plagiarism in Online Learning: a Narrative Literature Review. Gender & Behavior. 2020: 18(1): 14675-88.

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: DOI: 10.48305/22.32]

[DOI: DOI: 10.48305/22.32] [Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]

Academic dishonesty in e-learning, a threat to the integrity of the medical education system under the COVID-19 epidemic

Esmaeil jafari[1]

Abstract

Introduction: *Introduction: Academic dishonesty is a common problem in higher education, which has become more widespread with the outbreak of coronavirus. To tackle the problem, it seems necessary to identify specific areas and forms that cause dishonesty. In this regard, in this study, the reasons (motives) of students in medical universities and forms of academic dishonesty were scrutinized.*

Methods: *The research approach was qualitative. Accordingly, semi-structured interviews were conducted with 23 samples from two groups of faculty members and students during the academic years 2020 and 2021, and the interviews were conducted till theoretical saturation. Thematic content analysis method was used to analyze the qualitative data.*

Results: *The results revealed that students' reasons for moving towards academic dishonesty in the midst of the crisis can be divided into three categories: individual factors, social pressure, and academic issues. Besides, the forms of academic dishonesty were manifested in three forms of cheat, cooperation, and plagiarism.*

Conclusion: *Relieving the pressures of family, social, academic, and cultural life as well as workload and other individual activities to reduce cheat and the phenomenon of academic dishonesty in medical universities requires the adoption of appropriate preventive strategies and policies, including the formation of values and guidelines.*

Keywords: Students, Medical universities, Academic dishonesty, E-learning.

Addresses:

[1.] (✉) Assistant Professor, Faculty of Education and Psychology, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran, Email: es.jafari@mail.sbu.ac.ir

[Downloaded from ijme.mui.ac.ir on 2026-11-25]

[DOI: DOI: 10.48305/22.32]